

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.07.2016, sp. zn. 8 Tz 25/2015, ECLI:CZ:NS:2016:8.TZ.25.2015.1

Číslo: 1/2017

Právní věta:

I. Stížnostní řízení podle § 147 odst. 1 tr. ř. je ovládáno revizním principem při zachování omezení uvedeného v § 147 odst. 2 tr. ř. Není proto nezbytné, aby stížnost byla odůvodněna, neboť stížnostní orgán je povinen přezkoumat z podnětu (i neodůvodněné) stížnosti všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať již byly stížností napadeny či nikoli, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení [§ 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř.].

II. V řízení vedeném o návrhu na povolení obnovy řízení podle § 277 a násl. tr. ř. je uplatnění práva stížnosti, zejména možnost stížnost směřující proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení (§ 283 tr. ř.) opřít o nové skutečnosti a důkazy, limitováno podmínkami tohoto řízení. Použití ustanovení § 145 odst. 2 tr. ř. v takové stížnosti je nutné omezit jen na „nova“ vztahující se ke skutečnostem, které byly uváděny již v návrhu na povolení obnovy, jehož rozsah je vymezen podmínkami stanovenými v § 278 odst. 1 tr. ř. Uvedený závěr vychází z podstaty rozhodování o obnově řízení, při němž soud porovnává výsledky dokazování provedeného v původním řízení s důkazy posuzovanými v rámci řízení o povolení obnovy na podkladě podaného návrhu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.07.2016

Spisová značka: 8 Tz 25/2015

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Revizní princip, Řízení o stížnosti

Předpisy: § 147 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněné M. T. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Ministr spravedlnosti podal ve prospěch obviněné M. T. (dříve K.) stížnost pro porušení zákona proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta stížnost obviněné proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 5. 2011, sp. zn. 5 T 12/2010, kterým byl podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut jako nedůvodný návrh obviněné na povolení obnovy řízení podaný v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 3 T 2/2008.

2. Ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti poukázal na průběh řízení, které předcházelo vydání stížností napadeného usnesení, a konstatoval, že podle protokolu o veřejném zasedání založeném na č. l. 76 spisu sp. zn. 5 T 12/2010 Krajského soudu v Plzni bylo vyhlášeno ve veřejném zasedání dne 2. 5. 2011 za přítomnosti státního zástupce, obhájkyň obviněné Mgr. A. V. a obviněné, která proti vyhlášenému usnesení podala přímo do protokolu stížnost. Opis písenného vyhotovení usnesení byly doručeny obviněné M. T. dne 30. 5. 2011, její obhájkyň Mgr. A. V. dne 26. 5. 2011 a státnímu zástupci dne 27. 5. 2011. Obviněné, tak i její obhájkyň byly známy důvody, které vedly nalézací soud k zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení v trestní věci Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 3 T 2/2008, a měly možnost se k nim vyjádřit a uvést vše, co považovaly za podstatné a relevantní ke zvrácení uvedeného rozhodnutí ve stížnostním řízení. Obviněná a ani její obhájkyň Mgr. A. V. žádné odůvodnění stížnosti v písemné formě neučinily, byť z obsahu spisu je zřejmé, že obhájkyň dne 17. 6. 2011 u Vrchního soudu v Praze v době od 09:45 hod. do 14:00 hod. spis studovala. K tomu dodal, že tato liknavost jmenované advokátky vedla z podnětu stížnosti občanského sdružení Šalamoun, Spolku na podporu nezávislé justice v České republice, k níž se připojila i obviněná, ke kárnému projednání a jejímu kárnému postižení Českou advokátní komorou. Vrchní soud v Praze o stížnosti obviněné rozhodl usnesením dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011, v neveřejném zasedání tak, že ji jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl, když podle jeho odůvodnění přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i správnost řízení, které mu předcházelo.

3. S poukazem na ustanovení § 145 odst. 2 tr. ř., § 147 odst. 1 tr. ř., § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., § 251 odst. 1 tr. ř. a § 265h odst. 1 tr. ř. ministr spravedlnosti uvedl, že pokud jde o povinnost vyplývající z § 251 odst. 1 tr. ř. a § 265h odst. 1 tr. ř., podle nichž nesplňují-li odvolání nebo dovolání náležitosti obsažené v § 249 odst. 1 tr. ř. nebo v § 265f odst. 1 tr. ř., vyzve soud oprávněné osoby, aby odstranily v zákonné lhůtě zjištěné vady, s upozorněním, že jinak budou opravné prostředky zamítnuty nebo odmítnuty, tato není zakotvena v ustanovení trestního řádu pro stížnostní řízení. Ustanovení § 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. naopak stanoví, že při rozhodování o stížnosti musí stížnostní soud přezkoumat správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž stěžovatel může podat stížnost, a řízení napadenému usnesení předcházející. Je proto povinností stížnostního soudu zabývat se všemi aspekty napadeného rozhodnutí a rovněž celým řízením, které mu předcházelo. Ministr spravedlnosti přitom zdůraznil, že tak se také v přezkoumávané věci zjevně stalo, neboť Vrchní soud v Praze s ohledem na chybějící odůvodnění stížnosti zkoumal všechny námitky obhajoby uplatněné u soudu prvního stupně, jakož i argumenty uvedené v samotném návrhu na povolení obnovy řízení, s nimiž se náležitým způsobem vypořádal v odůvodnění svého rozhodnutí.

4. Podle ministra spravedlnosti s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [III. ÚS 303/04](#), ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. [III. ÚS 457/05](#), a ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. [I. ÚS 160/09](#), podle kterých se usnesení o opravném prostředku podle § 134 odst. 4 tr. ř. svým významem blíží rozsudku, z čehož se odvíjí mimo jiné povinnost soudu jeho opis doručit všem oprávněným osobám, aby měly možnost se vyjádřit k odůvodnění rozhodnutí, vyvstává otázka, zda není třeba rovněž v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení připustit možnost použití § 251 odst. 1 tr. ř., eventuálně § 265h odst. 1 tr. ř. per analogiam. Zmínil, že podle § 145 odst. 2 tr. ř. lze stížnost opřít o nové skutečnosti a důkazy, a proto v těchto souvislostech lze mít pochybnosti, zda v posuzované věci nedošlo k procesnímu pochybení, pokud předseda senátu nevyzval obviněnou ani její obhájkyň k odstranění vad podání (stížnosti), resp. k jeho odůvodnění ve stanovené lhůtě. Mohlo by jít o

porušení práva obviněné na soudní ochranu a spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“) a článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“). Ve smyslu zmíněných rozhodnutí Ústavního soudu orgány veřejné moci jsou povinny jednotlivá ustanovení jednoduchého práva interpretovat a aplikovat primárně z pohledu účelu a ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod. Tudíž i při případné hypoteticky možné konkurenci více metodologicky a racionálně obhajitelných interpretačních alternativ je nutno zvolit k výkladu tu, která opodstatněně nabývá přednosti před ostatními, tj. upřednostnit takovou, která je ústavně konformnější.

5. Ministr spravedlnosti i přes konstatování, že v projednávané věci stížnostnímu soudu žádné ustanovení trestního řádu [§ 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř.] výslovně neukládá povinnost vyžadovat od stěžovatele odůvodnění stížnosti, uvedl, že nelze vyloučit, aby v rámci řádně odůvodněné stížnosti obhajoba uplatnila nové skutečnosti nebo důkazy (tzv. nova), což trestní řád v § 145 odst. 2 výslovně připouští. Podle názoru ministra spravedlnosti měl soud obviněnou a její obhájkyňu vyzvat k odůvodnění stížnosti ve lhůtě, kterou by za tím účelem stanovil. Pokud tak nepostupoval, vystavil se riziku porušení článků 36 odst. 1 a 37 odst. 2 Listiny a článku 6 odst. 1 Úmluvy ve vztahu k ustanovením jednoduchého práva v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Popsaná vada v tomto případě zatížila mimořádné opravné řízení sloužící k nápravě skutkových vad meritorního rozhodnutí, což mohlo mít nemalý vliv na správnost učiněného rozhodnutí, a mohlo představovat citelný zásah do právní sféry obviněné.

6. Jelikož ministr spravedlnosti zastává názor, že stížnostní řízení v posuzované věci neproběhlo v mezích ústavních kautel a nastolenou otázku je zapotřebí judikatorně vyřešit, a to i při vědomí, že v přezkoumávané věci (o vině a trestu) již rozhodoval i Ústavní soud, který svým usnesením ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. [III. ÚS 2606/11](#), ústavní stížnost obviněné podanou z jiných důvodů jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

7. Z uvedených důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení přecházejícím též v ustanoveních § 251 odst. 1 a § 265h odst. 1 tr. ř. *per analogiam*, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011, zrušil, případně zrušil též další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud s ohledem na důvod zrušení pozbyla svého podkladu, a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. a přikázal Vrchnímu soudu v Praze věc v rozsahu zrušení znovu projednat a rozhodnout.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

8. Obviněná M. T., již byl opis stížnosti pro porušení zákona zaslán Nejvyšším soudem a doručen dne 10. 11. 2015, jejím obhájcem Mgr. J. M., LL.M. (Nejvyšším soudem obviněné původně ustanovenému) dne 23. 11. 2015 a JUDr. M. B. (obviněnou zvolenému) dne 11. 12. 2015, se jejich prostřednictvím vyjádřila tak, že nejprve (ve vyjádření zasláném Mgr. J. M., LL.M.) poukázala na nutnou obhajobu s tím, že v důsledku výkonu trestu odnětí svobody, v němž se nachází, se nemůže svobodně pohybovat a je izolována od vnějšího světa. Nicméně splnění požadavku nutné obhajoby nemůže ani s ohledem na ústavněprávní rozměr této problematiky nastat toliko formálně, tj. pouhým ustanovením obhájce, nýbrž obviněnému musí být dáno na zvážení, zda mu ustanovený obhájce vyhovuje či zda si nezvolí obhájce jiného ve smyslu § 37 odst. 2 tr. ř., případně zda požádá soud o ustanovení obhájce podle § 38 odst. 1 tr. ř. O tyto možnosti však byla obviněná v důsledku selhání zvolené obhájkyňe ve stížnostním řízení připravena a stížnostní soud k tomu nepřihlédl. Žádným způsobem nebyla informována o tom, že její obhájce je nečinný, a nemohla tedy ani učinit žádné kroky k nápravě, např. vypovědět plnou moc a zvolit si jiného obhájce nebo požádat soud o jeho

ustanovení. Současně zdůraznila, že zvolení Mgr. A. V. jako obhájkyne nemělo obstrukční charakter, a proto na její případ nedopadají závěry Ústavního soudu vyřčené ve věci sp. zn. [III. ÚS 83/96](#), s nimiž se jinak plně ztotožňuje. Ačkoli státní kontrolu nad výkonem advokacie je třeba pokládat za nežádoucí, pouhé vyzvání ze strany soudu k odůvodnění stížnosti lze sotva za takový nepřipustný zásah pokládat, zvláště za situace, kdy obviněný, který je ve výkonu trestu odnětí svobody, má jen omezené možnosti posoudit kvalitu práce zvoleného obhájce, u nějž předpokládá, že postupuje v souladu s právními předpisy a s etickými pravidly jeho profese, přičemž výsledek kárného řízení už nijak neovlivní postavení obviněného ani v případě, že jeho obhájce byl v souvislosti s jeho právním zastupováním uznán kárně vinným. Tak tomu bylo i v trestní věci obviněné, kdy nečinnost obhájkyne Mgr. A. V. měla tytéž důsledky, jako kdyby nebyla právně zastoupena vůbec. Stížnostní soud pak o její stížnosti rozhodl, aniž věděl, na co konkrétně si chce stěžovat. V závěru tohoto svého vyjádření obviněná navrhla výslech svědka Ing. Z. J., který jako zmocněný aktivista spolku Šalamoun obstarával od samého počátku podporu obviněné v celém řízení o povolení obnovy řízení.

9. Prostřednictvím obhájce JUDr. M. B. obviněná ve svém vyjádření stvrdila a doplnila skutečnosti uvedené ve stížnosti pro porušení zákona a rozvedla, že s ohledem na nedostatek finančních prostředků jí byla obhájkyne Mgr. A. V. doporučena a placena Občanským sdružením Šalamoun. Zdůraznila, že tato obhájkyne dne 17. 6. 2011 u Vrchního soudu v Praze studovala trestní spis zjevně za účelem načerpání materie pro odůvodnění stížnosti, s čímž byl stížnostní soud obeznámen, avšak tuto skutečnost bez povšimnutí přešel, i když si musel být vědom problematičnosti komunikace mezi obviněnou a obhájkyň. Stížnostní soud zcela přehlédl a pominul, že neodůvodnění stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Plzni bylo způsobeno nečinností obhájkyne, přičemž obviněná sama nebyla schopna v relevantním čase vůbec zjistit, že její obhájkyne nepostupuje v souladu s etickými předpisy upravujícími výkon advokacie [§ 16 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 85/1996 Sb.“)]. Advokát je povinen poskytovat obviněnému právní pomoc při plném využití prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, za což nelze považovat pouhé podání blanketní stížnosti bez možnosti využití poukazu na tzv. nové skutečnosti upravené v § 145 odst. 2 tr. ř. Pro nesplnění povinností byla tato obhájkyne následně Českou advokátní komorou shledána kárně vinnou. Důvodem bylo zejména to, že v příkrém rozporu se zájmy klienta bez jeho vědomí neplnila zákonné povinnosti. Ani rozhodnutí vydané v kárném řízení však nereflktuje, a ani nemůže reflektovat trestněprávně procesní postavení obviněné, v němž došlo k porušení jejího práva na obhajobu v důsledku neplnění zákonných povinností její advokátkou. Protože se obviněná o této skutečnosti nedověděla, nemohla ani patřičně reagovat. Celé situaci mohl předejít stížnostní soud, pokud by advokátku vyzval k odůvodnění stížnosti. Obviněná se proto ztotožnila se stížností pro porušení zákona, neboť sama shledává hmatatelné porušení svého práva na obhajobu s faktickou absencí možnosti obhajoby. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud rozhodl tak, jak navrhl ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona, avšak i při vědomí nemožnosti měnit obsah podané stížnosti pro porušení zákona požadovala, aby Nejvyšší soud navíc podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011, byl porušen zákon v neprospěch obviněné nejen v ustanoveních stěžovatelem uváděných, ale také v ustanoveních § 36 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř., § 37a odst. 1 písm. b) tr. ř. *per analogiam* a § 41 odst. 1, 2 tr. ř.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

10. Nejvyšší soud nařídil veřejné zasedání na 20. 7. 2016, o němž vyrozuměl mimo ministra spravedlnosti a Nejvyššího státního zastupitelství i obviněnou a jí zvoleného obhájce JUDr. M. B. Obviněná však výslovně prohlásila dne 21. 6. 2016, že se veřejného zasedání zúčastnit nechce. Veřejné zasedání proto bylo konáno bez její přítomnosti.

11. V průběhu veřejného zasedání Nejvyšší soud provedl podle § 213 tr. ř. důkaz rozhodnutím

kárného senátu České advokátní komory. Obhájce přítomný u veřejného zasedání rovněž na výzvu předsedkyně senátu Nejvyššího soudu k návrhu na výslech Ing. Z. J. jako svědka v tomto veřejném zasedání uvedl, že na tomto původním návrhu netrvá, neboť jej s ohledem na předmět stížnosti pro porušení zákona považuje za nadbytečný. Nejvyšší soud proto tento důkaz neprováděl, jakož ani žádné jiné důkazy, protože strany veřejnému zasedání přítomné další návrhy neučinily.

12. V závěrečných návrzích obhájce obviněné uvedl stejné okolnosti, které jsou podrobně rozvedeny v písemných vyjádřeních obviněné, a státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se se stížností pro porušení zákona neztotožnil, neboť dospěl k závěru, že k formálním pochybením ze stran soudů v ustanoveních § 147 odst. 1 tr. ř. a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a analogicky ani v § 251 odst. 1 či § 265h odst. 1 tr. ř. nedošlo, protože soudy postupovaly plně v souladu s platnou právní úpravou zakotvující stížností řízení, která neukládá soudu, aby vyzýval obhájce k doplnění odůvodnění podané stížnosti. Podle něj však nedošlo ani k pochybení v materiálním smyslu, protože z podnětu stížnosti obviněné stížnostní soud dodržel úplný rozsah přezkumné činnosti, a naplnil tak smysl revizního principu, na němž je stížnostní řízení založeno. Neztotožnil se s ministrem spravedlnosti ani v tom, aby mohla být v této souvislosti použita analogie norem týkajících se odvolacího a dovolacího řízení, protože analogie není výkladovou metodou, nýbrž nástrojem k překlenutí mezery v zákoně, o níž se v daných souvislostech nejedná. Ministr spravedlnosti se ve skutečnosti svou stížností pro porušení zákona domáhal toho, aby Nejvyšší soud svým rozhodnutím vytvořil novou právní normu, což je však v rozporu s tím, že vytváření právních norem přísluší zákonodárci, nikoliv soudu. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona jako nedůvodnou podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

13. Nejvyšší soud z podnětu této stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a považuje za nutné podle jejího obsahu uvést, že podstatnými námitkami v ní jsou jednak obecný požadavek na to, aby i v řízení o stížnosti měl stížnostní soud povinnost vyzvat osobu podávající stížnost k tomu, aby ji odůvodnila, jako je tomu obdobně u § 251 odst. 1 tr. ř. nebo § 265h odst. 1 tr. ř., a jednak otázka, zda došlo k porušení práva obviněné na soudní ochranu a spravedlivý proces ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny a článku 6 odst. 1 Úmluvy.

14. Nejprve je z obsahu připojeného spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 12/2010 potřeba uvést, že nyní stížností pro porušení zákona napadenému usnesení Krajského soudu v Plzni ve věci sp. zn. 5 T 12/2010 předcházelo řízení o povolení obnovy řízení, a to na základě návrhu podaného obviněnou M. T. ve věci Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 3 T 2/2008, v níž byla pravomocně odsouzena pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. b), h) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále „tr. zák.“) ve spolupachatelství a odsouzena podle § 219 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání sedmnácti a půl roku se zařazením pro jeho výkon do věznice se zvýšenou ostrahou, v jehož výkonu se nyní nachází.

15. Předmětnou žádost o obnovu řízení obviněná podala ke Krajskému soudu v Plzni dne 12. 11. 2010 a doplnila ji o „nabídku svědectví“ Ing. Z. J. jako člena občanského sdružení Šalamoun. Dne 21. 3. 2011 byla obviněná soudem vyzvána ke sdělení, zda si obhájce zvolí nebo jí má být soudem ustanoven z důvodu nutné obhajoby podle § 36a odst. 2 písm. a) tr. ř., a k tomu jí byla stanovena lhůta jednoho týdne. Na tuto výzvu obviněná reagovala přípisem ze dne 29. 3. 2011, doručeným krajskému soudu dne 30. 3. 2011, v němž požádala o ustanovení obhájce, k němuž došlo v osobě advokáta Mgr. Z. H. dne 30. 3. 2011. Obviněná i tento obhájce byli vyrozuměni o veřejném zasedání nařízeném na 2. 5. 2011. Na ustanoveného obhájce obviněná reagovala dne 21. 4. 2011 sepsanou „Žádostí o změnu ustanoveného obhájce ve věci obnovy soudu“, a to z důvodu, že objektivně neměla možnost si sama obhájce zvolit, a proto požádala soud o jeho ustanovení, přičemž však netušila, že jí bude shodou náhod ustanoven Mgr. Z. H., jenž ji zastupoval v trestním řízení vedeném proti ní pro

trestný čin vraždy, v níž se jeho postupem cítila být poškozena, a proto k němu nechová potřebnou důvěru. Požádala tudíž o ustanovení obhájce jiného. K uvedenému se vyjádřil na základě výzvy soudu obhájce Mgr. Z. H., tak, že „iniciativa ke změně obhájce je zjevně motivována spolkem Šalamoun, zvláště aktivitami pana J., kterému odsouzená neuvěřitelně podlehla“. Uvedl dále, že její obhajobu je v daném termínu schopen zajistit, avšak dal na zvážení projev její vůle, jímž mu vyjádřila svoji nedůvěru, a to i přesto, že řadou písemností, které mu obviněná zasílala, mu podle něj dávala najevo spíše svoji důvěru. K tomu připojil dopis adresovaný spolkem Šalamoun řediteli Věznice O. Obviněná na základě všech výše uvedených skutečností udělila dne 2. 5. 2011 (den konání veřejného zasedání) generální procesní plnou moc obhájce Mgr. A. V., která její obhajobu po vzdání se lhůty k přípravě veřejného zasedání aktivně převzala v průběhu tohoto veřejného zasedání u Krajského soudu v Plzni dne 2. 5. 2011, načež jednací síň opustil ustanovený obhájce Mgr. Z. H.

16. Jak z obsahu spisu sp. zn. 5 T 12/2010 dále vyplývá, Krajský soud v Plzni konal veřejné zasedání dne 2. 5. 2011 za přítomnosti obhájce Mgr. A. V., při němž provedl řadu důkazů. Po provedeném dokazování, zamítnutí návrhů, jež obviněná v průběhu veřejného zasedání navrhla, a závěrečných návrhů bylo po přerušení veřejného zasedání vyhlášeno usnesení, jímž byl podle § 283 písm. d) tr. ř. návrh obviněné M. T. na povolení obnovy řízení ve věci Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 11. 2010, sp. zn. 4 T 3/2008 (správně „3 T 2/2008“) jako nedůvodný zamítnut.

17. Obviněná po vyhlášení tohoto usnesení a jeho stručném ústním odůvodnění proti němu podala přímo při veřejném zasedání do protokolu stížnost. Obhájce Mgr. A. V. po skončení veřejného zasedání dne 2. 5. 2011 požádala o kopii zvukového záznamu z veřejného zasedání a její žádost bylo vyhověno. Písemné vyhotovení předmětného usnesení bylo obviněné doručeno dne 30. 5. 2011 a její obhájce Mgr. A. V. dne 26. 5. 2011.

18. Krajský soud v Plzni předložil stížnost obviněné k rozhodnutí Vrchnímu soudu v Praze jako soudu stížnostnímu dne 10. 6. 2011. Dne 17. 6. 2011 obhájce Mgr. A. V. studovala spis u Vrchního soudu v Praze v době od 9:45 do 14:00 hodin Vrchní soud stížnost obviněné projednal v neveřejném zasedání konaném dne 28. 6. 2011. Při tomto neveřejném zasedání byla stížnost obviněné konstatována z protokolu o veřejném zasedání, a bylo přečteno napadené usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 5. 2011, sp. zn. 5 T 12/2010, a obsahu spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. 4 T 3/2008 (správně mělo být sp. zn. 3 T 2/2008 – pozn. Nejvyššího soudu). Vrchní soud v závěru neveřejného zasedání rozhodl usnesením ze dne 28. 6. 2011, sp. zn. 7 To 63/2011, (nyní stížností pro porušení zákona napadeným) tak, že podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost jako nedůvodnou zamítl. V odůvodnění usnesení uvedl, že obviněná podala stížnost, kterou „ani prostřednictvím své obhájce, která se dne 17. 6. 2011 od 9:45 hod. do 14:00 hodin věnovala u stížnostního soudu studiu spisu, neodůvodnila“. Vrchní soud v Praze proto „přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i správnost řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost není důvodná“ (viz stranu 1 napadeného usnesení). Z obsahu tohoto přezkoumávaného usnesení rovněž plyne, že stížnostní soud se podrobně zabýval z hlediska § 147 odst. 1 tr. ř. jednotlivými skutečnostmi, které obviněná v návrhu na povolení obnovy řízení uvedla, i způsobem, jak se soud prvního stupně s jejími důkazními návrhy vypořádal. Reagoval v potřebné míře i na jednotlivé důkazy prováděné v rámci řízení o povolení obnovy řízení a zkoumal je ze všech hledisek rozhodných podle § 278 odst. 1 tr. ř. (k tomu srov. strany 2 až 6 přezkoumávaného usnesení).

19. Nejvyšší soud na podkladě takto učiněných zjištění se zřetelem na námitky ve stížnosti pro porušení zákona uplatněné (eventuálně vyjádření obviněné k nim) shledal, že obviněná podala návrh na povolení obnovy řízení, jejíž podmínky jsou upraveny v ustanoveních § 278 až 289 tr. ř. Zásadně pro ni platí, že obnova řízení se povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé (srov. § 278 odst. 1 tr. ř.). Podle § 283 odst. 1 písm. d) tr. ř. soud návrh na povolení obnovy zamítne, neshledá-li důvody obnovy podle § 278 tr. ř. Podle § 286 odst. 1 tr. ř. o návrhu na povolení obnovy řízení rozhodne soud ve veřejném zasedání, a podle § 286 odst. 3 tr. ř. je proti rozhodnutí o

návrhu na povolení obnovy přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

20. Jestliže ministr spravedlnosti vytýkal porušení zákona v neprospěch obviněné v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., resp. § 251 odst. 1 a § 265h odst. 1 tr. ř. *per analogiam* proto, že žádný ze soudů rozhodujících o návrhu obviněné na povolení obnovy řízení obviněnou ani její obhájkyňi nevyzval k odůvodnění stížnosti obviněnou podané do protokolu o veřejném zasedání proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 5. 2011, sp. zn. 5 T 12/2010, a Vrchní soud v Praze o ní rozhodl toliko v rámci své přezkumné povinnosti vymezené v ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř., Nejvyšší soud v tomto postupu soudů obou stupňů zmiňovaná porušení zákona neshledal a stížnost pro porušení zákona nepovažuje za důvodnou, protože soudy obou stupňů respektovaly a dodržely všechny zákonné podmínky, které plynou z citovaných ustanovení i dalších, jimiž byl povinen se řídit.

21. Podle § 147 odst. 1 tr. ř. při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost [písm. a)], a řízení předcházející napadenému usnesení [písm. b)]. Z dikce tohoto ustanovení plyne, že soud druhého stupně při rozhodování o stížnosti je povinen přezkoumat napadené usnesení ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. v celé šíři a nemůže se omezit jenom na námitky uplatněné stěžovatelem (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 1964, sp. zn. [Tzv 49/64](#), uveřejněné pod č. 13/1965-II. Sb. rozh. tr.). Má tedy povinnost (srov. „přezkoumá“) z podnětu podané stížnosti přezkoumat všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať byly stížností napadeny nebo nikoliv, pokud stěžovatel proti nim mohl brojit, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení. Přihlíží přitom i k těm vadám, které nebyly ve stížnosti výslovně vytýkány. Tento tzv. revizní princip, který již však není typický pro odvolací řízení (srov. § 254 tr. ř.) a řízení o stížnosti pro porušení zákona (srov. § 267 tr. ř.), ovšem není absolutní, nýbrž je v několika směrech omezen. Stěžovatel totiž může projevit svou vůli napadnout usnesení jen ve vztahu k určité osobě nebo věci a tato vůle musí být zásadně při přezkoumávání respektována (srov. též § 147 odst. 2 tr. ř. – tzv. omezený revizní princip). Uvedený revizní způsob přezkoumávání předpokládá, že přezkumný orgán se neomezí jen na námitky vytýkané ve stížnosti, ale aktivně prověří přezkoumávané usnesení i z hlediska vad, které se v něm vyskytují, přestože na ně stěžovatel neupozornil (k tomu srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1792).

22. Obdobně podstatu revizního principu vykládá i jiná literatura, např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 4. aktualizované vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, na s. 546 uvádí: „Provedení revizního principu znamená, že orgán rozhodující o opravném prostředku přezkoumává správnost všech výroků rozhodnutí, proti kterému byl podán opravný prostředek, a správnost řízení těmito výroky předcházejícího úplně a všestranně do všech důsledků bez ohledu na to, zda oprávněná osoba všechny tyto výroky napadla a na chyby v nich obsažené upozornila či nikoli, nebo i když jen podala opravný prostředek bez jakéhokoli odůvodnění. Pro to, aby orgán rozhodující o opravném prostředku musel revizní povinnost vykonat, stačí, že opravný prostředek byl vůbec podán. Tím se vytváří pro oprávněnou osobu záruka, že správnost rozhodnutí bude přezkoumána bez ohledu na to, zda se jí podařilo přesně poukázat na vady rozhodnutí a své námitky dostatečně odůvodnit.“

23. V jiné právnické literatuře je revizní princip vymezen tak, že stížnostní orgán „musí přezkoumat napadené rozhodnutí, zda odpovídá procesním ustanovením o rozhodnutí a zda nevykazuje jiné procesní či hmotněprávní vady, dále musí přezkoumat řízení mu předcházející až do vydání přezkoumávaného rozhodnutí, zejména přezkoumává, zda byla dodržena v tomto řízení příslušná ustanovení trestního řádu, a to bez ohledu na to, zda oprávněná osoba, která podala opravný prostředek, vady rozhodnutí či řízení mu předcházejícího vytkla, či podala opravný prostředek bez bližšího odůvodnění“ (srov. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P. a kol. Kurs trestního práva, Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 883 a 884).

24. Ve vztahu k této právní úpravě nevznese jiný názor ani Ústavní soud, jenž svým usnesením ze dne 29. 11. 2007, sp. zn. [II. ÚS 1800/07](#), rozhodoval o námitce stěžovatele v případě, kdy porušení jeho práva na spravedlivý proces spočívalo v tom, že soud se v odůvodnění napadeného usnesení nevypořádal s argumenty uvedenými v dodatečně zdůvodněné stížnosti (tedy šlo o obdobnou, byť ne zcela shodnou situaci, avšak reagující na stejnou otázku, protože stížnostní soud rozhodoval jen na podkladě blanketní stížnosti), a konstatoval, že: „V tomto případě se uplatňuje tzv. omezený revizní princip, a zákonem nejsou stanoveny ani striktní formální požadavky na obsahovou náplň tohoto opravného prostředku, zejména není nezbytné, aby stížnost byla odůvodněna. Z ustanovení § 147 tr. ř. plyne, že stížnostní orgán (soud) přezkoumá z podnětu stížnosti všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať již byly stížností napadeny nebo nikoli, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení. Stížnostní orgán je povinen přezkoumat napadené usnesení v celé jeho šíři a nemůže se omezit jenom na event. námitky uplatněné stěžovatelem ... Je třeba upozornit na skutečnost, že podávání tzv. blanketních stížností trestní řád v žádném ustanovení výslovně neupravuje, a z žádného ustanovení trestního řádu nevyplývá ani povinnost stížnostního orgánu vyčkat, až bude stížnost dostatečně odůvodněna. Je tudíž na odpovědnosti účastníků řízení, a zejména jejich obhájců, aby stížnosti včetně případného odůvodnění (které však, jak bylo shora uvedeno, není obligatorní), podávali v zákonem stanovené lhůtě, eventuálně aby doplnění stížnosti podané v zákonem stanovené třídní lhůtě doručili příslušnému orgánu v co možná nejkratší době tak, aby mohlo být vzato v úvahu při rozhodování o stížnosti proti usnesení“. Ústavní soud tudíž dospěl k závěru, že není nutné, aby stížnost proti usnesení byla odůvodněna, přičemž tato skutečnost nemá – při dodržení dalších podmínek, zejména splnění požadavků kladených na odůvodnění rozhodnutí ustanoveními § 125 a 134 tr. ř. – vliv na správnost, zákonnost a ústavní konformitu postupu soudu podle § 147 odst. 1 tr. ř., protože zásadně „není nezbytné, aby stížnost byla odůvodněna, neboť stížnostní orgán je povinen přezkoumat z podnětu (i neodůvodněné) stížnosti všechny výroky napadeného usnesení ze všech hledisek přicházejících v úvahu, ať již byly stížností napadeny či nikoli, stejně jako správnost postupu řízení, které předcházelo napadenému usnesení [§ 147 odst. 1 písm. a), b) tr. ř.]. Jinými slovy, stížnostní orgán je povinen přezkoumat napadené usnesení v celé jeho šíři a z úřední povinnosti přihlížet ke všem vadám, a to i těm, které ve stížnosti nebyly výslovně vytyčány“ (srov. přiměřeně např. usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. [II. ÚS 2737/10](#), ze dne 23. 8. 2011, sp. zn. [I. ÚS 1955/11](#), ze dne 7. 4. 2015, sp. zn. [I. ÚS 536/15](#)).

25. Nejvyšší soud kromě uvedeného považuje za vhodné ve vztahu k námitkám ministra spravedlnosti o podmínkách uvedených v § 145 odst. 2 tr. ř. uvést i to, že v řízení o stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na povolení obnovy podle § 283 písm. d) tr. ř. je v určitém smyslu limitováno i použití zmiňovaného ustanovení § 145 odst. 2 tr. ř., podle něhož „lze stížnost opřít o nové skutečnosti a důkazy“, protože v takové stížnosti je nutné se omezit jen na „nova“ vztahující se ke skutečnostem, které byly uváděny již v návrhu na povolení obnovy, jejíž rozsah, jak bylo výše uvedeno, je vymezen podmínkami stanovenými v § 278 odst. 1 tr. ř. Uvedený závěr vychází z podstaty rozhodování o obnově řízení, při němž soud porovnává výsledky provedeního dokazování v původním řízení s důkazy posuzovanými v rámci řízení o povolení obnovy na podkladě podaného návrhu. Novou skutečnost je v řízení o obnově zpravidla nutno prokázat novými důkazy. Při rozhodování, zda má být povolena obnova řízení, je povinností soudu přezkoumat, zda navrhovaný důkaz je důkazem novým, soudu dříve neznámým, a zda kromě toho na základě něho by mohlo dojít v naznačených směrech k jinému rozhodnutí ve věci. Musí proto pro potřeby rozhodnutí této otázky hodnotit navrhované důkazy. Toto hodnocení ale nemůže přesahovat rámec zjištění, zda navrhovaný důkaz sám nebo ve spojení s již provedeným dokazováním by mohl vést v naznačených směrech k jinému rozhodnutí (srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 1956, sp. zn. [2 Tz 4/56](#), uveřejněné pod č. 40/1956 Sb. rozh. tr., či ze dne 26. 8. 1960, sp. zn. [7 Tz 3/60](#), uveřejněné pod č. 43/1960 Sb. rozh. tr.). Řízení o povolení obnovy podle § 278 a násl. tr. ř. je řízením, v němž je soud vázán návrhem oprávněné osoby, z čehož plyne, že zde neplatí revizní princip. Soud je proto

oprávněn zabývat se jen těmi výroky, u kterých se navrhovatel povolení obnovy domáhá. To znamená, že pouze u těchto výroků řeší soud otázku, zda v návrhu uvedené skutečnosti nebo důkazy by samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi nebo důkazy již známými mohly odůvodnit jejich změnu (srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 1991, sp. zn. [1 Tzf 9/91](#), uveřejněné pod č. 32/1992 Sb. rozh. tr., obdobně též usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. [III. ÚS 62/04](#)).

26. Z tohoto důvodu i v rámci stížnosti podané proti rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení podle § 283 písm. d) tr. ř. se nelze domáhat ve smyslu § 145 odst. 2 tr. ř. takových nových skutečností, které nebyly předmětem řízení o povolení obnovy řízení, tzn. nebyly v návrhu uvedeny. Pokud by o takové nové skutečnosti nebo důkazy šlo, nebylo by možné o nich rozhodnout v rámci stávajícího řízení, ale takové nové okolnosti či důkazy by představovaly podmínky pro podání nového návrhu na povolení obnovy řízení.

27. Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud v řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, neshledal takové vady, které by svědčily o procesním pochybení spočívajícím v tom, že by došlo u obviněné v řízení o povolení obnovy řízení o zkrácení práva na soudní ochranu ve smyslu porušení článku 36 odst. 1 Listiny anebo čl. 6 odst. 1 Úmluvy (podle kterých se „každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu“ a „každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu“). O tom, že uvedené principy v posuzované věci nebyly porušeny, svědčí v obsahu spisu a přezkoumávaných rozhodnutích i to, že pokud jde o řízení probíhající před soudem prvního stupně, o němž bylo rozhodnuto Krajským soudem v Plzni usnesením ze dne 2. 5. 2011, sp. zn. 5 T 12/2010, tento soud v odůvodnění svého usnesení v dostatečné míře vysvětlil a odůvodnil, že provedl dokazování soustředěné na objasnění obviněnou navrhovaných nových skutečností a vypořádal se způsobem korespondujícím s ustanovením § 278 odst. 1 a násl. tr. ř. se všemi obviněnou rozvedenými návrhy (srov. strany 2 až 4 tohoto rozhodnutí). Vrchní soud v Praze přezkoumávaným rozhodnutím, jak již bylo výše konstatováno, z hlediska požadavků na jeho odůvodnění plně dostal povinností plynoucím z povahy revizního principu zákonem stanoveného pro stížnostní řízení s tím, že důsledně posuzoval jak řízení předcházející vydání jím přezkoumávaného usnesení, tak i správnost všech výroků, proti nimž mohla obviněná stížnost podat. Reagoval zodpovědně na jednotlivé důkazy, jež byly obviněnou v návrhu na povolení obnovy uplatněny, na způsob, jakým je soud prvního stupně vyhodnotil, i na to, jaký vztah měly k původnímu řízení (viz strany 2 až 6 citovaného usnesení stížnostního soudu). Vyčerpал tudíž všechny alternativy přezkumu, a to k úplnosti, správnosti i obsahové ucelenosti postupu i opodstatněnosti soudy prvního stupně učiněných závěrů. Nelze proto namítat, že by tím, že obhájkyně obviněné či obviněná sama odůvodnění stížnosti neseepsaly a soudu stížnostnímu je nepodaly, došlo ke zkrácení práv obviněné. Přitom, jak bylo výše uvedeno, nebylo povinností stížnostního soudu, aby takové odůvodnění, byť i mimořádně, analogicky např. podle § 251 odst. 1 tr. ř. či 265h odst. 1 tr. ř., mimo obecný zákonem stanovený rozsah svých povinností vyžadoval.

28. Shora uvedeným způsobem zákonná úprava stížnostního řízení vymezená § 147 tr. ř. a s ní korespondující soudní výklad neumožňují, aby byla modifikována podle požadavků ministrem spravedlnosti rozvedených ve stížnosti pro porušení zákona. Jím uvažovaná analogie použití obdobných podmínek zákonem stanovených u § 251 odst. 1 tr. ř. a § 265h odst. 1 tr. ř. nepřichází v úvahu nejen ze shora vysvětlených důvodů, ale i proto, že jde o právní úpravu, která vychází z jiného smyslu a povahy řízení, na které dopadá. Podle § 251 odst. 1 tr. ř. (odvolání a jeho náležitosti) „nesplňuje-li odvolání oprávněné osoby náležitosti obsahu odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., vyzve je předseda senátu, aby vady odstranili ve lhůtě pěti dnů, kterou jim zároveň stanoví, a upozorní je, že

jinak bude odvolání odmítnuto podle § 253 odst. 3 tr. ř. Stejně postupuje, pokud takové odvolání podal obžalovaný, který má obhájce, poškozený nebo zúčastněná osoba, kteří mají zmocněnce“. Podle 265h odst. 1 tr. ř. (upravující obdobný postup u dovolání) „nesplňuje-li dovolání nejvyššího státního zástupce nebo dovolání obviněného podané jeho obhájcem náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., vyzve je předseda senátu, aby vady odstranili ve lhůtě dvou týdnů, kterou jim zároveň stanoví, a upozorní je, že jinak bude dovolání odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. d) tr. ř.“ K tomu je třeba zejména uvést, že význam náležitého odůvodnění odvolání vychází z ustanovení § 249 odst. 1 tr. ř. a je zvyrazněn zejména tím, že je u odvolání omezen rozsah přezkumné povinnosti odvolacího soudu. Nejedná se zde o revizní princip přezkoumávání, ten byl nahrazen principem vázanosti odvolacího soudu podanými odvoláními, resp. vytýkanými nedostatky (srov. zákon č. 265/2001 Sb.). Jde o tzv. dispoziční princip, podle nějž, je-li věcí oprávněné osoby, zda proti rozsudku podá odvolání či nikoliv, musí být právě tak v její dispozici, v jakém rozsahu a z jakých důvodů tak učiní (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2990). Zákon v § 251 odst. 1 tr. ř. vychází z toho, že oprávněné osoby byly náležitě poučeny o nutném obsahu odvolání v rozsudku soudu prvního stupně, proto předseda senátu soudu prvního stupně, zjistí-li vady obsahu odvolání, vyzve k jejich odstranění. Nejedná se tedy o povinnost soudu vyžadovat odůvodnění odvolání, ale předmětná výzva, na niž je v ustanovení § 251 odst. 1 tr. ř. poukazováno, se týká jen odstranění nedostatků náležitostí obsahu odvolání, které soud v odůvodnění zjistil.

29. Obdobná situace je i v případě ustanovení § 265h odst. 1 tr. ř., k němuž je nad rámec uvedeného k zásadám vyplývajícím z ustanovení § 251 odst. 1 tr. ř. též nutné zdůraznit, že potřeba upozornění na obsahové nedostatky dovolání vyplývá z významu, který má obsah dovolání pro dovolací řízení (viz § 265f odst. 1 tr. ř.). Postup podle § 265h odst. 1 tr. ř. však směřuje jen k odstranění nedostatku náležitostí obsahu dovolání, nikoli k dosažení toho, aby bylo dovolání podáno i v dalších směrech v souladu se zákonem nebo aby bylo důvodné, resp. aby dovolatel dosáhl jeho věcného projednání a aby mu mohl Nejvyšší soud vyhovět (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2002, sp. zn. [6 Tdo 576/2002](#), uveřejněné pod č. 25/2003 Sb. rozh. tr.). Nejvyšší soud se proto nemohl ztotožnit s tím, že by byla možná analogie z důvodů, jež ministr spravedlnosti požadoval.

30. Nejvyšší soud nesouhlasil se stížností pro porušení zákona ani v názoru ministra spravedlnosti, že by se povinnost stížnostního soudu požadovat v případě podání tzv. blanketní stížnosti její odůvodnění od oprávněné osoby nebo od jejího obhájce měla odvíjet od výkladu vycházejícího z postoje, který Ústavní soud vyjádřil v nálezech ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [III. ÚS 303/04](#), ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. [III. ÚS 457/05](#), a ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. [I. ÚS 160/09](#), v nichž se vyslovil k teleologickému výkladu tak, že „jednotlivá ustanovení jednoduchého práva jsou orgány veřejné moci povinny interpretovat a aplikovat v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod, tj. v daném případě in favorem procesně oprávněného. Tudíž i při případné, hypoteticky možné konkurenci více metodologicky racionálně obhajitelných interpretačních alternativ je nutno zvolit jako výsledek výkladu tu, která opodstatněně nabývá přednosti před ostatními, tj. upřednostnit interpretaci takovou, která je ústavně konformnější“. K tomuto argumentačnímu a výkladovému návodu je však třeba připomenout, že je Ústavní soud sice vyslovil ve vztahu k řízení o povolení obnovy řízení, avšak ve zcela jiném smyslu, než o který se v této nyní přezkoumávané věci stížnost pro porušení zákona opírá. Vztahuje se totiž k aplikaci ustanovení § 137 odst. 1 tr. ř., obsahující dvě diskursní formy oznámení usnesení – buď vyhlášením v přítomnosti dotčené osoby, anebo doručením opisu usnesení, a podával výklad ústavně konformních podmínek pro to, kterou ze zákonem výslovně stanovených dvou alternativ má soud v uvedeném typu řízení vybrat, resp. kterou z nich se má řídit. Tato srovnávaná situace, na niž se mohly v projednávané věci aplikovat uvedené teze, u výkladu ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. a z něj plynoucího revizního principu nepřichází v úvahu, protože toto zákonné ustanovení, jak bylo shora vyloženo, žádné alternativy pro to, zda má stížnostní soud vyžadovat odůvodnění stížnosti, neexistují. Naopak povaha tohoto

ustanovení a z něj plynoucího revizního principu, který je ve stížnostním řízení zásadním, zákonodárcem přímo předvídaným principem, jak bylo výše rozvedeno, žádnou takovou zákonnou podmínku neuvádí. Nelze ji dovozovat ani z ustanovení § 145 odst. 2 tr. ř.

31. Jen pro úplnost je vhodné zmínit, že podle § 145 odst. 2 tr. ř. sice lze stížnost opřít o nové skutečnosti, ale v té souvislosti je třeba zdůraznit, že i gramatický výklad tohoto ustanovení v případě pojmu „lze“ pouze dává možnost, že v rámci stížnosti ji je možné opřít i o nové skutečnosti a důkazy, tedy jde o určité vodítko, bude-li stížnost odůvodňována. Použití analogie v této souvislosti, jak se jí ministr spravedlnosti domáhal s odkazem na řízení o odvolání (řádný opravný prostředek podle § 251 odst. 1 tr. ř.) či dovolací řízení (mimořádný opravný prostředek podle § 265h odst. 1 tr. ř.), tudíž není i v tomto ohledu namístě. Uvedená řízení jsou svou povahou i významem zcela jiná, než je tomu u návrhu na povolení obnovy řízení, které je jakýmsi předstupněm k tomu, aby bylo mimořádné opravné (obnovené) řízení konáno, a je založeno na jiných procesních principech, jak bylo již výše vysvětleno.

32. Nejvyšší soud ze všech shora uvedených důvodů nepovažoval stížnost pro porušení zákona ve vztahu k tomu, že by stížnostní soud porušil svou povinnost vymezenou v § 147 odst. 1 tr. ř. a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. za důvodnou, neboť zejména ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. soudu neukládá povinnost vyzývat oprávněnou osobu k odstranění vad podání spočívajícího v absenci odůvodnění stížnosti. Odůvodnění stížnosti přitom není s ohledem na existenci tzv. revizního principu její obligatorní obsahovou náležitostí, a je tudíž primárně a téměř výlučně záležitostí účastníků řízení, tzn. v posuzované věci obviněné a její obhájkyň, aby uplatňovaly a střežily svá práva poskytovaná jim zákonem. Soud nemůže zasahovat do vztahu klienta a obhájce, protože jde o právo svobodné volby obhájce a jisté autonomnosti jeho postavení v řízení před soudem (jinými orgány veřejné moci). Z toho současně vyplývá obhájcová povinnost nejen podřídit výkon obhajoby podmínkám zákona (§ 41 tr. ř., § 16 zákona č. 85/1996 Sb.). Za splnění povinností daných ustanovením § 41 odst. 1, 2 a 6 tr. ř. však obhájce odpovídá nikoli soudu (orgánu veřejné moci), ale obhajovanému, příp. orgánu, jemuž je kárně podroben (§ 32 zákona č. 85/1996 Sb.), a proto poruší-li obhájce při výkonu obhajoby jemu svědčící povinnosti (nebo poskytuje-li právní pomoc *non lege artis* a nejde-li přitom o trestný čin), nelze nápravu sjednat jinak než cestou advokátní komory (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. [III. ÚS 83/96](#), publikovaný pod č. 293/1996 Sb.).

33. Nejvyšší soud vzhledem k obsahu podané stížnosti pro porušení zákona, ale i se zřetelem na nutnou reakci na připomínky obviněné k podané stížnosti pro porušení zákona, považuje za vhodné uvést, že soudy řádně respektovaly právo obviněné na obhajobu, a to i v souvislosti s podmínkami § 147 odst. 1 tr. ř., protože, jak bylo výše popsáno, obviněná mohla plně využít všech svých oprávnění v rámci zajištění své obhajoby a rovněž i řádně svá obhajovací práva uplatnit, a to za podmínek stanovených v řízení o návrhu na povolení obnovy podle § 36a odst. 2 písm. a) tr. ř. a stanovených v § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. Pokud jde o využití práv na obhajobu v rámci stížnostního řízení, je třeba i zdůraznit, že obhájkyň Mgr. A. V., již si obviněná sama na základě plné moci zvolila a která byla přítomna veřejnému zasedání před soudem prvního stupně dne 2. 5. 2011, kromě vyžádání záznamu o tomto veřejném zasedání, se věci věnovala potud, že dne 17. 6. 2011 u Vrchního soudu v Praze studovala po dobu více jak 4 hodin spis Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 12/2010. Uvedený úkon obhájkyň učinila v době, kdy obdržela (ona sama dne 26. 5. 2011 a obviněná dne 30. 5. 2011) rozhodnutí soudu prvního stupně, a měla tedy i možnost se osobně seznámit s důvody, které Krajský soud v Plzni vedly k zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení (doba přibližně 4 týdnů). Od doby, kdy obhájkyň spis studovala, do doby, než stížnostní soud stížnost zamítl, uplynulo 11 dnů, kdy stále bylo v možnostech obhájkyň stížnostnímu soudu odůvodnění stížnosti doručit. Přestože tato obhájkyň činila kroky, z nichž by bylo možné dovodit, že hodlá stížnost odůvodnit, do konání neveřejného zasedání dne 28. 6. 2011 Vrchnímu soudu takové odůvodnění nedoručila.

34. V té souvislosti Nejvyšší soud považuje za nutné zdůraznit, že to byl právě soud, který s veškerou

ohleduplností k právům obviněné na obhajobu a přístup k soudní moci, respektoval všechna její práva zakotvená v článku 37 odst. 2 Listiny, a to od počátku řízení, v průběhu zkoumané části trestního řízení byly obviněné vytvořeny takové (procesní) podmínky, aby mohla být poskytnuta účinně a včas, jak stanoví článek 40 odst. 3 Listiny. O tom svědčí již shora podrobně rozvedený postup soudů obou stupňů i reakce obviněné na její požadavky obhájce, jimž soudy vyhovovaly a práva obviněné na obhajobu plně respektovaly tak, jak jim to ustanovení § 36a a § 36 odst. 1 tr. ř. ukládá.

35. Došlo-li v této věci k tomu, že nebyla podaná stížnost obhájkyň obviněné odůvodněna, není možné spatřovat pochybení na straně soudu, neboť šlo o důsledek konkrétní realizace vztahu obhájkyň a obviněné jako jejího klienta, jenž je budován na principu vzájemné důvěry. Orgány činné v trestním řízení nejsou oprávněny prověřovat výkon obhajoby z hlediska její kvality (obviněný nebo orgány činné v trestním řízení mohou dát pouze podnět České advokátní komoře nebo ministru spravedlnosti k zavedení kárného řízení s advokátem). Je proto třeba připomenout, že podle § 41 odst. 1, 2 tr. ř., je „obhájce zásadně povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, zejména pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci, a je oprávněn již za přípravného řízení činit za obviněného návrhy, podávat za něho žádosti a opravné prostředky“.

36. Takto trestním řádem stanovené povinnosti obhájce vycházejí z práv a povinností advokátů upravených zákonem č. 85/1996 Sb, o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 85/1996 Sb.“), zejména v ustanovení § 16 odst. 1, 2, podle něhož je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem, a je povinen jednat čestně a svědomitě, využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

37. Je věcí obviněného, kdy a koho z osob oprávněných k poskytování právních služeb formou obhajoby v trestním řízení (§ 37 tr. ř.) svou obhajobou pověří, příp. zda svého práva volby vůbec využije. Za skutečněnou volbu ovšem obviněný nese odpovědnost sám, a již proto není soud oprávněn posuzovat „kvalitu“ obhajoby či „nečinnost“ obhájce. Z práva svobodné volby obhájce a jisté autonomnosti jeho postavení v řízení před soudem současně vyplývá obhájcová povinnost nejen podřídit výkon obhajoby podmínkám zákona (§ 41 tr. ř., § 16 zákona č. 85/1996 Sb.), ale současně též jeho povinnost dbát při poskytování právní pomoci etických pravidel svého povolání; za splnění povinností daných ustanovením § 41 tr. ř. však obhájce odpovídá nikoli soudu, ale obviněnému (k tomu podrobněji viz nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. [III. ÚS 83/96](#), publikovaný pod č. 293/1996 Sb., či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. [8 Tdo 1500/2004](#)).

38. O tom, že to byla obhájkyň, která nesplnila své povinnosti, a nikoliv soud, svědčí to, že za svůj nedůsledný postup byla Mgr. A. V. kárným senátem kárné komise České advokátní komory kárně potrestána. Jak Nejvyšší soud z obsahu tohoto rozhodnutí ze dne 13. 4. 2012, sp. zn. K 8/2012, zjistil, byla Mgr. A. V. shledána vinnou ze spáchání kárného provinění, kterého se dopustila při výkonu činnosti advokáta – obhájce obviněné ve věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 5 T 12/2010 tím, že poté, co dne 2. 5. 2011 podala v zastoupení obviněné M. T. do protokolu stížnost proti usnesení vydanému v této věci, tuto stížnost až do 28. 6. 2011, kdy o ní rozhodoval Vrchní soud v Praze, neodůvodnila, ačkoli to obviněné prostřednictvím Ing. Z. J. ze spolku Šalamoun dne 19. 6. 2011 slíbila, čímž porušila ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb. ve spojení s článkem 4 odst. 1, 2 a článkem 9 odst. 1 usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, publikovaného pod č. 1/1997 Sb. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí sama kárně stíhaná advokátka věděla, že by měla stížnost odůvodnit, avšak spoléhala na to, že se jí podaří klientku

(obviněnou), resp. zástupce spolku Šalamoun přesvědčit, že takový krok nemá smysl, avšak současně připustila, že klientku neinformovala, že stížnost zdůvodňovat nebude a spoléhala, že vše podstatné jí bude tlumočit Ing. Z. J. Kárný senát dospěl k závěru, že Mgr. A. V. dostatečně nechránila práva a oprávněné zájmy klientky, neřídila se jejími pokyny, nejednala při výkonu advokacie čestně a svědomitě a důsledně nevyužila všechny zákonné prostředky, a tudíž nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu. I přes konstatovaná pochybení však kárný senát podle § 32 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb. od uložení kárného opatření upustil, neboť „nepochyboval o tom, že kárně obviněná byla pod jistým tlakem zástupců spolku Šalamoun, z obsahu listin je pak zřejmé, že ani kdyby kárně obviněná stížnost zdůvodnila, tak by to nevedlo k výsledku příznivějšímu pro klientku“ (viz strany 2 až 3 citovaného kárného usnesení).

39. Nejvyšší soud ze všech uvedených důvodů shledal, že soudy nižších stupňů v projednávané věci nepochybily a nemohou nést odpovědnost na tom, že obhájce obviněného ve stížnostním řízení blanketně podanou stížnost neodůvodnil. Zejména je třeba zdůraznit, že jak bylo uvedeno výše ve smyslu § 147 odst. 1 tr. ř. a revizního principu, který jej ovládá, takovou povinnost nemá. Za daných okolností na soud, jako na stát nelze přenášet nedostatky ve způsobu právního zastoupení obhájce, jemuž obviněný udělil plnou moc, protože nezodpovědný výkon oprávnění a povinností obhájce v rámci smluvního vztahu mezi ním a obviněným a jeho nepříznivé důsledky nemohou být důvodem pro odchylné posuzování práv a povinností obviněného.

40. Za potřebné však Nejvyšší soud považuje v této věci navíc poukázat i na to, že nejenomže sám shledal, že stížnostní soud svým povinnostem vyplývajícím z ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. dostal tím, že jak řízení předcházející stížnosti, tak i věcnou správnost rozhodnutí soudu prvního stupně důsledně v celém rozsahu přezkoumal, ale tuto skutečnost ve stížnosti pro porušení zákona výslovně i ministr spravedlnosti konstatoval. O porušení zákona se proto nemůže objektivně jednat v případě, že žádné vady v zákonem předepsaném postupu nebyly zjištěny ani namítány.

41. K vyslovení porušení zákona v postupu stížnostního soudu v § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 tr. ř. nemohlo dojít ani proto, že nebyla aplikována analogie s ustanoveními § 251 odst. 1 či § 265h odst. 1 tr. ř., které, jak bylo výše uvedeno, nejenže na posuzovaný případ nedopadají, ale analogie v uvedeném smyslu by šla zcela proti smyslu zákona, který výslovně pro odvolací řízení v § 251 odst. 1 tr. ř. stanovil vázanost odvolacího soudu podaným odvoláním, resp. vytýkanými nedostatky, kdežto u stížnostního řízení stanovil revizní princip, podle něhož je i bez uvedení důvodů stížnostní soud povinen vždy přezkoumat řízení i předcházejí rozhodnutí ze všech hledisek.

42. Nejvyšší soud tudíž stížnost pro porušení zákona neshledal důvodnou, a proto ji podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.